

Маъруза

Мавзу-6:

**ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЖАРАЁНЛАРИДА
ЗАРАРЛИ ОМИЛЛАР ВА УЛАРДАН
ҲИМОЯЛАНИШ ТАДБИРЛАРИ**

Режа:

- Ишлаб чиқариш жараёнлари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари.
- Ишлаб чиқариш жараёнларида юзага келадиган зарарли омиллар ва уларнинг гуруҳланиши.
- Юзага келадиган зарарли омиллардан ҳимояланиш тадбирлари.

Ишлаб чиқаришда юзага келадиган зарарли омиллар

- Сув ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида жуда кўп технологик жараёнлар ва ишлар инсон соғлигига зарарли таъсир кўрсатувчи омилларнинг юзага келиши билан кечади.
- Бу зарарли омиллар органик ва анорганик моддалар чанги, ортиқча намлик ва иссиқлик, газ, буғ, аэрозоль шовқин, титраш, нурланишлар ва Ҳ.к. кўринишида бўлиши мумкин.
- Масалан, сув ва қишлоқ хўжалиги қурилишида, тупроқ ишларида ва бошқа жуда кўп ишларни бажариш чоғида кўп миқдорда минерал ва органик чанг ҳосил бўлади.
- Газ ва буғ эса аккумуляторни таъмирлаш ва зарядлаш, темирчилик, электр ва газ пайвандлашда, гальваник тиклаш, ювиш ва бўёқчилик хоналарида юзага келиши мумкин.

Зарарли омилларни гуруҳлаш

- Физик омиллар;
- Кимёвий омиллар;
- Биологик омиллар;
- Руҳий-физиологик омиллар.

Ҳар битта омиллар гуруҳига мисоллар келтиринг

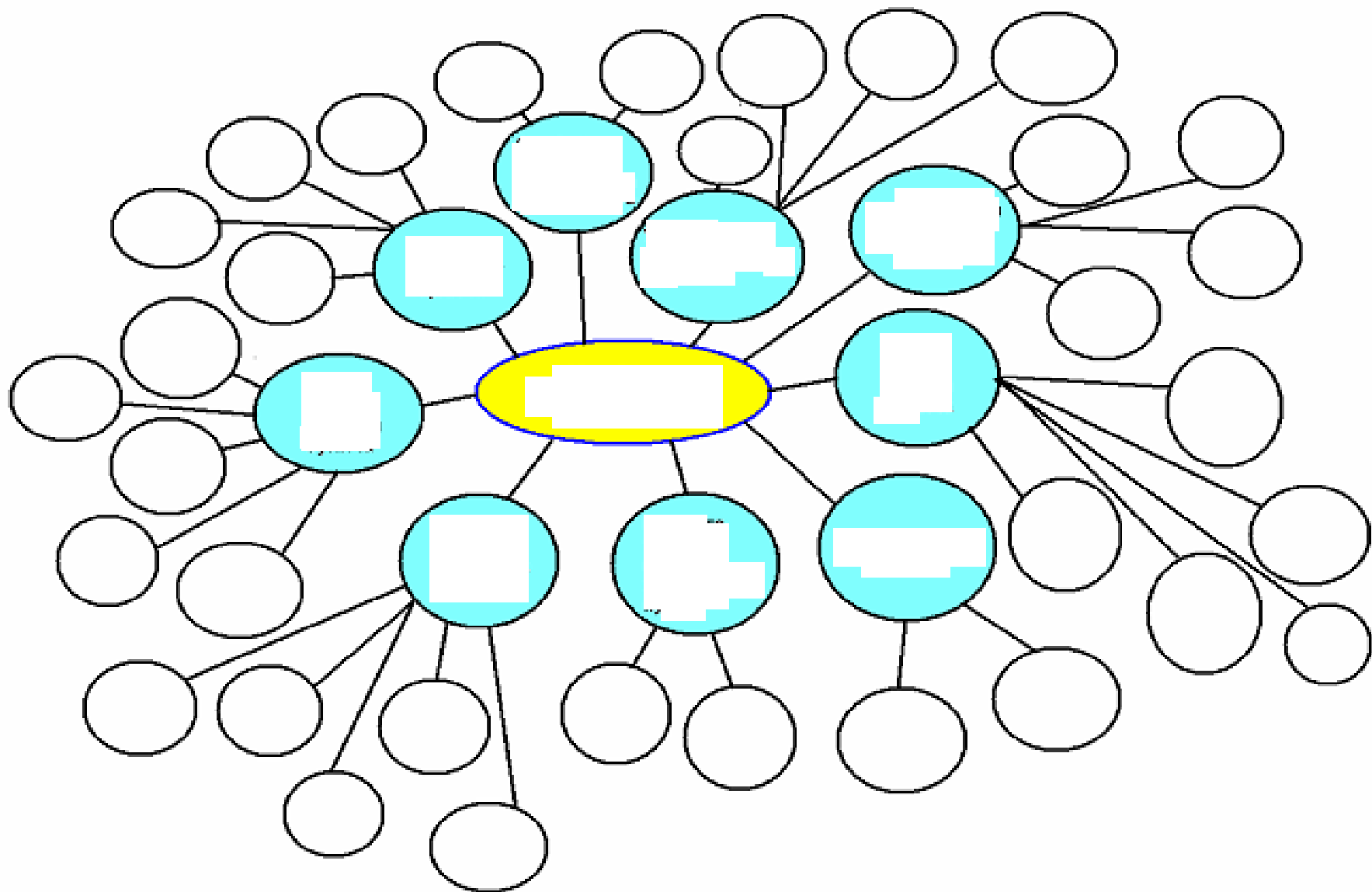
ТОИФАЛАШ ЖАДВАЛИДА ОМИЛЛАРНИ ГУРУҲЛАНГ

Зарарли моддаларнинг ҳаво таркибидаги миқдорини меъёрлаш

- Зарарли моддаларнинг инсон ҳаётига ва соғлигига зарарли таъсирини бартараф қилиш учун уларнинг ҳаводаги концентрацияси, яъни 1 м^3 ҳаво таркибидаги массаси (миллиграмда) ГОСТ 12.1.005-88 СН 4088-86 томонидан меъёрланади.
- Бу меъёрлар зарарли омилнинг ҳаводаги энг юқори йўл қўйиладиган концентрациялари (ЭЮК) деб аталади.
- Ҳозирги вақтда деярли 1300 та модда учун ЭЮК ишлаб чиқилган.

- Сув хўжалиги ишлаб чиқаришидаги иш ўринларида ва хоналарида зарарли омиллар юзага келишини бутунлай бартараф қилиш ҳозирги вақтда техник ва иқтисодий жиҳатдан амалга ошириб бўлмайдиган вазифадир.
- Шу сабабли зарарли омилларнинг концентрациясини ва микроиқлим кўрсаткичларини иш ўринларида ҳамда хоналарида меъёрий ҳужжатлар талаблари даражасида ушлаб туриш учун, яъни ишловчиларни улардан ҳимоя қилиш мақсадида, турли чора-тадбирларни амалга ошириш зарур бўлади.
- Техник ва иқтисодий жиҳатдан амалга ошириш осонроқ бўлган тадбир бу - ишлаб чиқариш хонасининг ифлосланган ҳавосини ташқи тоза ҳаво билан алмаштириб туришдир.
- Бу иш табиий (аэрация) ва сунъий (механик) ҳаво алмаштириш қурилмалари ёрдамида амалга оширилади.

Физик омилларнинг кластерини тузинг

Назорат саволлари

1. Ишлаб чиқаришда қанақа зарарли омиллар юзага келади?
2. Зарарли омиллар қанақа гуруҳланади?
3. Ишлаб чиқариш хонаси ҳавосини зарарловчи омилларнинг қанақа турларини биласиз?
4. Зарарли омиллардан ҳимояланишнинг қанақа усуллари мавжуд?
5. Ишлаб чиқариш хонаси ҳавосини зарарловчи омиллардан муҳофазаланишнинг қанақа усуллари мавжуд?
6. Физик омилларга нималар киради?
7. Кимёвий омилларга нималар киради?
8. Биологик омилларга нималар киради?
9. Руҳий-физиологик омилларга нималар киради?

Эътиборингиз учун раҳмат!